

Datu valsts inspekcija

Tiešsaistes seminārs par datu apstrādi izglītības nozarē

Datu valsts inspekcijas
Prevencijas nodaļas juriskonsulti
Artūrs Orlovskis un Raitis Augustāns

Semināra tēmas:

- Tiesiskie pamati datu apstrādei izglītības iestādēs;
- Personas datu apstrāde izglītības iestādēs;
- Sociālie tīkli un lietotnes (piemēram, vai saziņa vecākiem un skolotājiem WhatsApp lietotnē ir atbilstoša);
- Videonovērošana – kā nodrošināt atbilstību prasībām;
- Personas datu nodošana – kā to veikt droši un likumīgi;
- Datu aizsardzības speciālists – loma un nozīme izglītības nozarē;
- Biežāk pieļautās kļūdas;
- Tehniskās un organizatoriskās prasības, kas iestādēm jāievēro;
- Atbildes uz iesūtītajiem jautājumiem u.c.

Datu valsts inspekcija

Datu valsts inspekcija

Par mums ▾

Aktualitātes ▾

Iedzīvotājiem ▾

Pārziņiem ▾

Kontakti ▾

Meklēt

Language

Pieklūstamība

Ievads

Jaunumi

#DVIskaidro (nozaru skats)

#DVIskaidro

Kampaņas

Pakalpojumi

Prezentācijas un video

Rekomendācijas un vadlīnijas

Sabiedrības līdzdalība

Skaidrojumi un viedokļi

Covid-19

#DVIskaidro: Datu apstrāde slēgtajās sociālo tīklu grupās. Privātās vajadzības

Bieži vien saņemam jautājumus un sūdzības, kas saistītas ar personas datu publicēšanu slēgtajās grupās tādās sociālo platformu lietotnēs kā WhatsApp, Facebook un citviet. Šādas grupas ir kļuvušas par...

03.12.2024.

#DVIskaidro: Kā var iegūt personas datus?

Kā mēs jau zinām, fitnesa kluba īpašnieks Jānis Datiņš rūpējas ne tikai par savu klientu fizisko formu, bet arī par viņu datu drošību un privātumu. Jānis jau sen ievēro visus datu apstrādes principus...

29.11.2024.

#dviskaidro

#DVIskaidro: Kas ir integrēta datu aizsardzība?

Veicot personas datu apstrādi, organizācijām jānodrošina, lai to apstrāde atbilstu integrētas datu aizsardzības[1] un datu aizsardzības pēc noklusējuma[2] principiem. Jau iepriekš esam...

21.11.2024.

#dviskaidro

Datu valsts inspekcija

#DVISKaidro

Datu valsts
inspekcija

Noderīgi

- Bez maksas e-mācības par personas datu aizsardzību
- Datu aizsardzības speciālistiem
- Normatīvie akti
- NIDA rīks
- Prezentācijas un video
- Rekomendācijas un vadlīnijas

Konsultācijas

- #DViskaidro
- Biežāk uzdotie jautājumi
- Telefonkonsultācijas

Pakalpojumi

- Iedzīvotājiem
- Kredītbiroji
- Naudas sodu samaksai
- Pārkāpuma paziņojuma iesniegšana (pārziņiem)
- Pakalpojumi

<https://www.dvi.gov.lv/>

Datu valsts inspekcija

Personas datu aizsardzība

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) – piemērošana no 25.05.2018.

Fizisko personu datu apstrādes likums (FPDAL)

Regulas tvērums

❖ Vispārīgās datu aizsardzības regulas noteikumus nepiemēro tādai personas datu apstrādei, kuru fiziska persona veic tikai personiskām vai mājsaimniecības vajadzībām, ar nosacījumu, ka tā nav saistīta ar profesionālu vai komerciālu darbību.

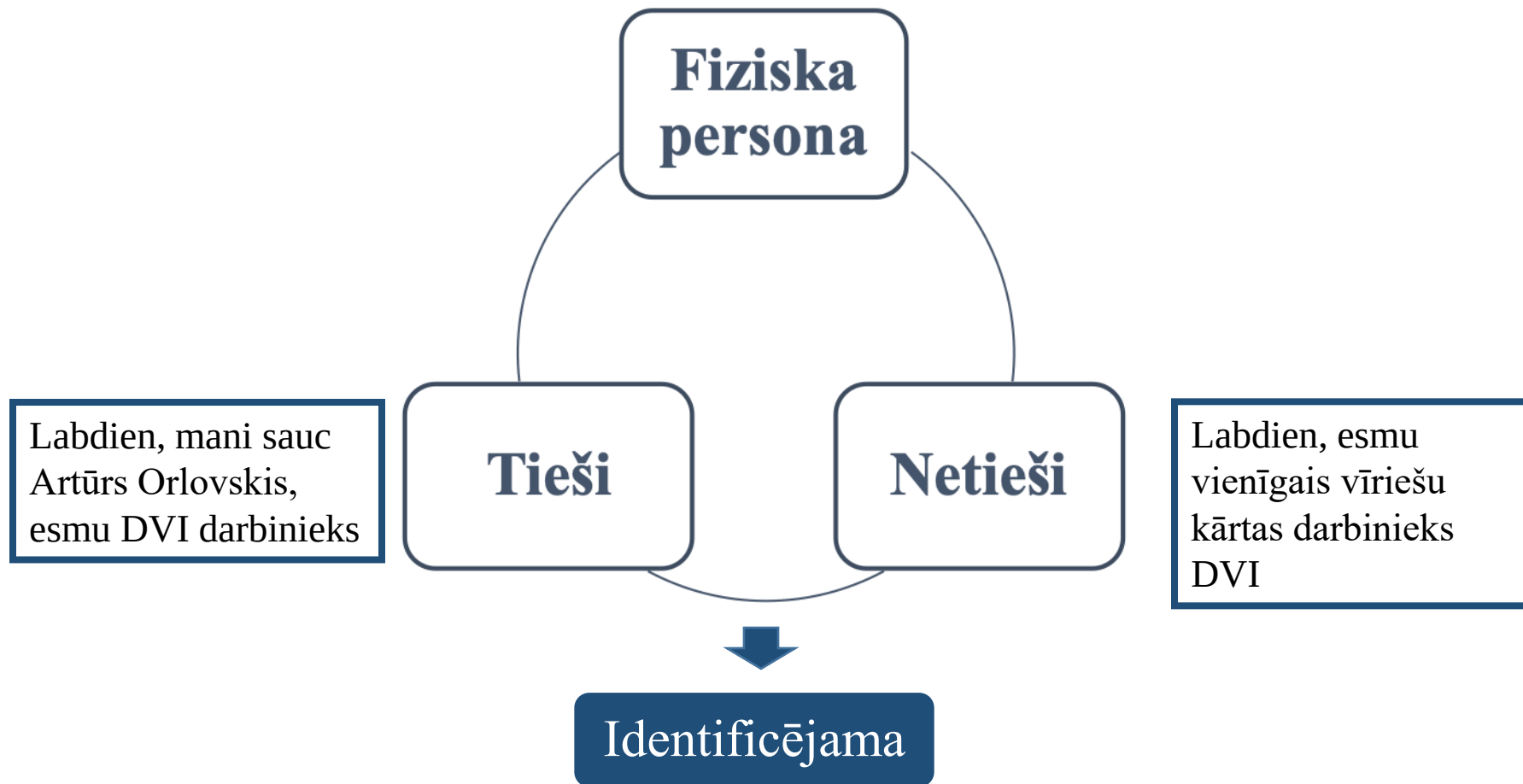
 piemēram, telefons, kur ierakstīti draugu un paziņu kontakti, bilžu albums, kur atrodamas draugu fotogrāfijas, adresu grāmatiņa, kurā pierakstītas draugu dzīvesvietas adreses, mājas kāpņu telpu ieejas kodi u. tml. informācija.

❖ Ko veic kompetentas iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem, vai izpildītu kriminālsodus, tostarp lai pasargātu no draudiem sabiedriskajai drošībai un tos novērstu.

Datu valsts inspekcija

Datu subjekts

Datu valsts inspekcija

Personas dati

Jebkura informācija,
kas attiecas uz
identificētu vai identificējamu
fizisku personu

identificējama fiziska persona ir tāda, kuru var tieši vai netieši identificēt, jo īpaši atsaucoties uz identifikatoru, piemēram, minētās **personas vārdu, uzvārdu, identifikācijas numuru, atrašanās vietas datiem**, tiešsaistes identifikatoru vai vienu vai vairākiem minētajai fiziskajai personai raksturīgiem fiziskās, fizioloģiskās, ģenētiskās, garīgās, ekonomiskās, kultūras vai sociālās identitātes faktoriem;

Datu valsts inspekcija

Personas dati - piemēri

Personas dati ir jebkura informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu.

Izglītības iestāžu kontekstā tas ietver:

- *Bērna vārdu, uzvārdu, personas kodu;*
- *Kontaktinformāciju (adresi, tālruna numuru, e-pasta adresi);*
- *Informāciju par mācību sasniegumiem un uzvedību;*
- *Veselības datus (piemēram, alerģijas vai īpašas vajadzības).*

Datu valsts inspekcija

ĪPAŠO KATEGORIJU DATI “sensitīviem”

Ir aizliegta tādu personas datu apstrāde, kas atklāj:

- ❖ rases vai etnisko piederību;
- ❖ politiskos uzskatus;
- ❖ reliģisko vai filozofisko pārliecību;
- ❖ vai dalību arodbiedrībās;
- ❖ un ģenētisko datu;
- ❖ biometrisko datu, lai veiktu fiziskas personas unikālu identifikāciju;
- ❖ veselības datu;
- ❖ vai datu par fiziskas personas dzimumdzīvi;
- ❖ vai seksuālo orientāciju apstrāde.

...IZNEMOT Regulas 9.2.punktā norādītie priekšnoteikumi

Datu valsts inspekcija

Pārzinis

- ❖ Fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām **nosaka** personas datu apstrādes **nolūkus (mērķus)** un **līdzekļus**

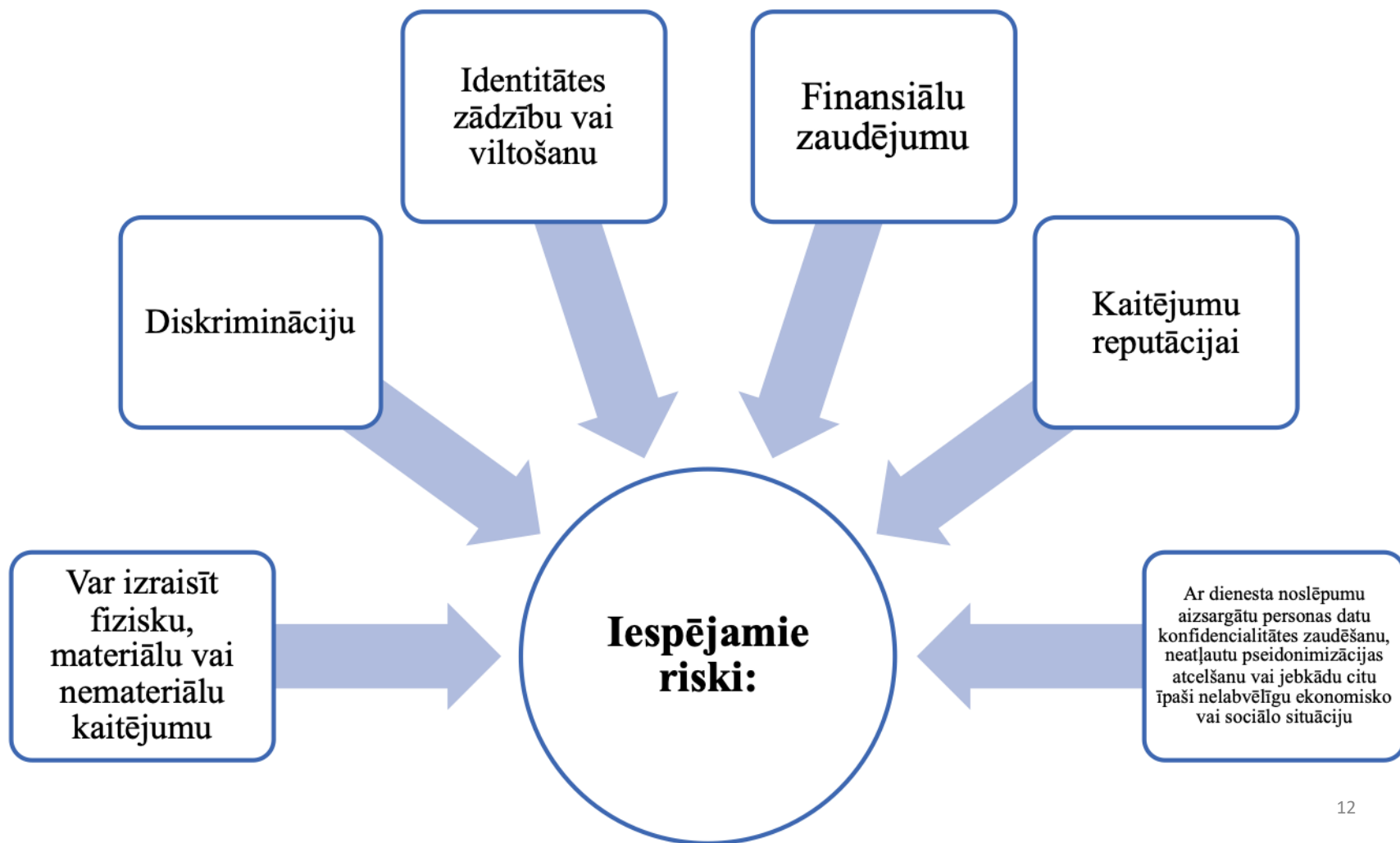
N.B. var būt kopējie pārziņi ar kopēju atbildību uz kādu datu apstrādi

Datu valsts inspekcija

Kāpēc svarīgi sargāt savā pārziņā esošos personas datus?

Datu valsts inspekcija

Personas datu apstrāde

Jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība vai darbību kopums, ko veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem, piemēram,

- *vākšana, reģistrācija,*
- *organizēšana, strukturēšana,*
- *glabāšana, pielāgošana*

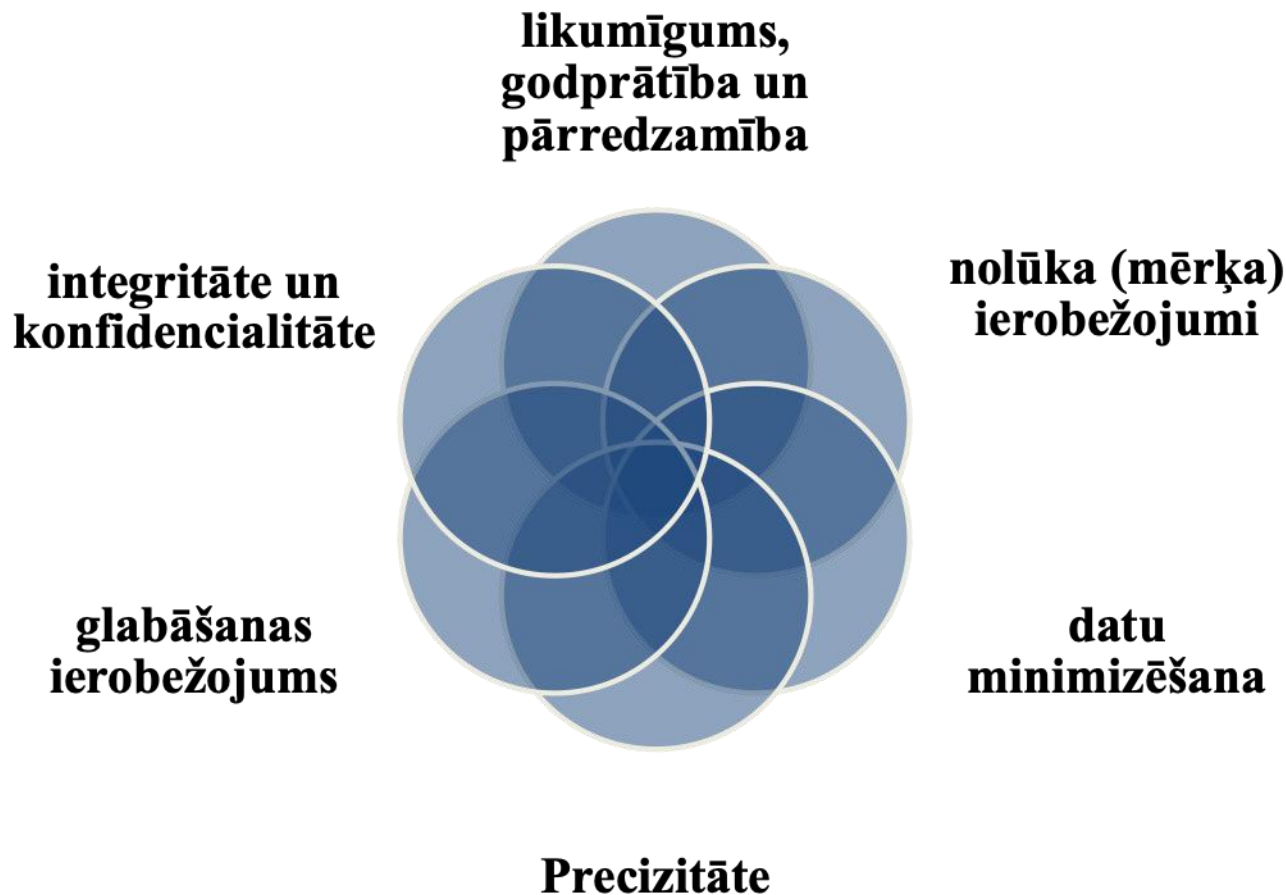

- *pārveidošana, atgūšana,*
- *aplūkošana, izmantošana,*
- *izpaušana, nosūtīt, izplatīt vai citādi darot tos pieejamus, saskaņošana vai kombinēšana,*
- *ierobežošana, dzēšana vai iznīcināšana;*

Datu valsts inspekcija

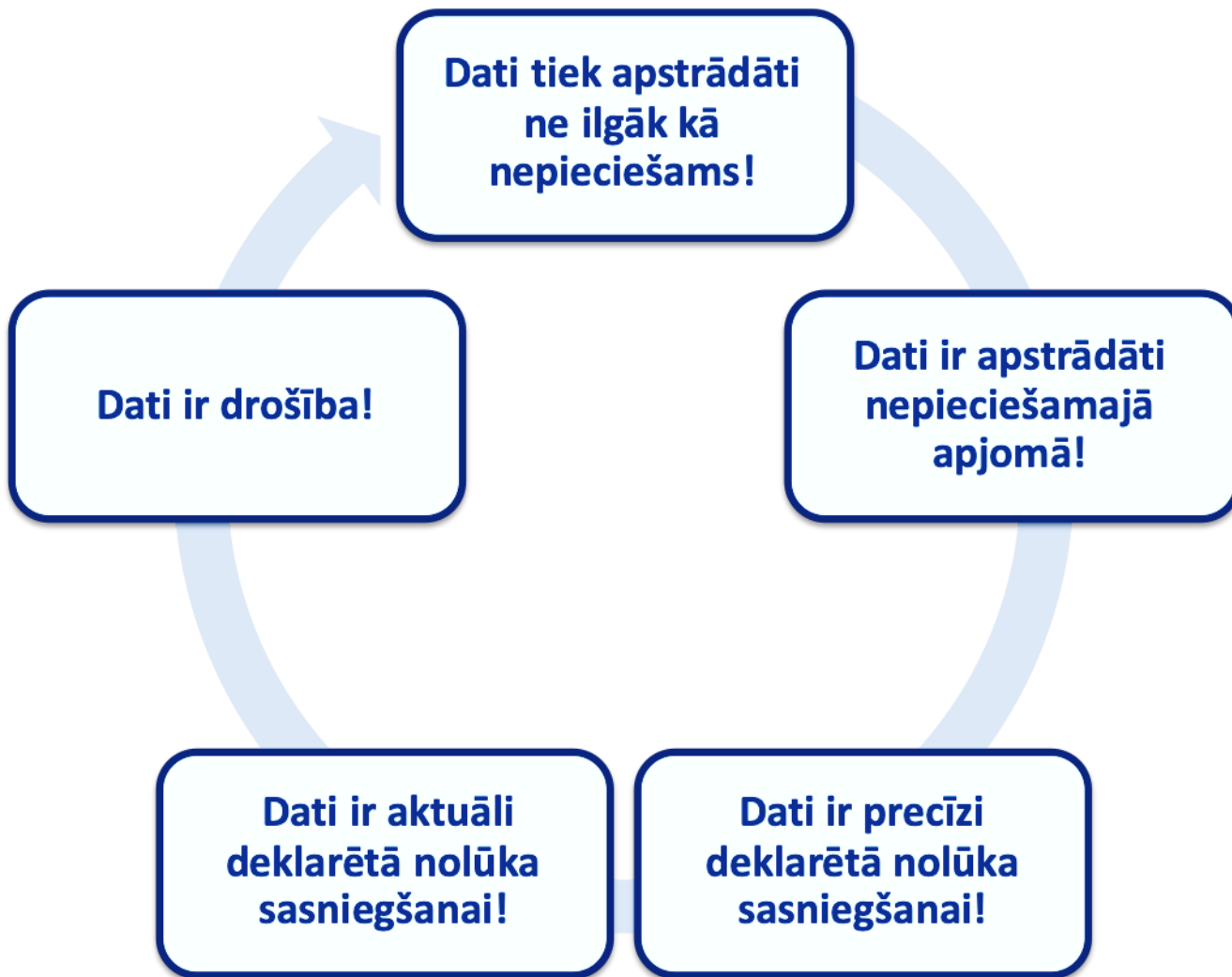
Personas datu apstrādes principi

Datu valsts inspekcija

PRINCIPU (pienākumu) MIJIEDARBĪBA

Datu valsts inspekcija

Personas datu apstrādes tiesiskais pamats

- ❖ Tiesisks pamats – Datu regulā paredzēts nosacījums/gadījums, kuram pastāvēt ir atļauts veikt personas datu apstrādi
- ❖ Personas datu apstrādes tiesiskie pamati ir noteikti Datu regulas 6., 9., 10., pantā
- ❖ Datu regulas 9.pants - pamats īpašo kategoriju personas datu apstrādei
- ❖ Datu regulas 10.pants - pamats personas datu par noziedzīgiem nodarījumiem, sodāmību, tiesas lietas materiālu, tiesas nolēmumu apstrādei
- ❖ Datu regulas 6.pants – pamats pārējo personas datu apstrādei

Datu valsts inspekcija

LIKUMĪGA DATU APSTRĀDE

datu subjekts ir devis **piekrišanu** savu personas datu apstrādei vienam vai vairākiem konkrētiem nolūkiem [6.1.a]

apstrāde ir vajadzīga **līguma**, kura līgumslēdzēja puse ir datu subjekts, izpildei vai pasākumu veikšanai pēc datu subjekta pieprasījuma pirms līguma noslēgšanas [6.1.b]

apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uz pārzini attiecināmu **juridisku** pienākumu [6.1.c]

apstrāde ir vajadzīga, lai aizsargātu datu subjekta vai citas **fiziskas personas vitālas intereses** [6.1.d]

apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic **sabiedrības interesēs** vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras [6.1.e]

apstrāde ir vajadzīga pārziņa vai trešās personas **legitīmo interešu ievērošanai**, izņemot, ja datu subjekta intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības, kurām nepieciešama personas datu aizsardzība, ir svarīgākas par šādām interesēm, jo īpaši, ja datu subjekts ir bērns [6.1.f]

Datu valsts inspekcija

Personas datu apstrāde izglītības iestādēs

Datu valsts inspekcija

Tiesiskais pamats datu apstrādei izglītības iestādēs

Tiesību normas: Personas datu apstrāde ir nepieciešama, lai izpildītu likumu prasības, piemēram, saskaņā ar Izglītības likumu, Bērnu tiesību aizsardzības likumu vai Datu regulas noteikumiem.
Piemēri: bērnu reģistrācija izglītības iestādē, mācību sasniegumu dokumentēšana.

Līgums: Datu apstrāde tiek veikta, lai izpildītu līguma saistības starp vecākiem/aizbildņiem un izglītības iestādi. *Piemēri: līgumi par bērna uzņemšanu skolā vai bērnudārzā.*

Vecāku vai aizbildņu piekrišana: Atsevišķās situācijās nepieciešama piekrišana, piemēram, fotogrāfiju vai video publicēšanai, ja tas nav saistīts ar izglītības pamatfunkcijām. Piekrišana jāsniedz brīvprātīgi, un to var atsaukt jebkurā laikā.

Sabiedrības intereses: Iestādes sasniegumi, svētku norise, iestādes galvenie panākumi.

Legitīmo interešu ievērošana: Datu apstrāde ir nepieciešama, lai nodrošinātu bērnu drošību vai izglītības iestādes darbību.

Datu valsts inspekcija

Kādi dati par izglītojamajiem var būt izglītības iestādes rīcībā?

Identifikācijas dati:

- Vārds, uzvārds.
- Personas kods.
- Dzimšanas datums.

Kontaktinformācija:

- Izglītojamā un vecāku vai aizbildņu adrese.
- Telefona numurs.
- E-pasta adrese.

Mācību un uzvedības dati:

- Mācību sasniegumi (piemēram, atzīmes, pārbaudes darbu rezultāti).
- Informācija par klases apmeklējumu (piemēram, kavējumi).
- Uzvedības novērtējums vai disciplīnas pārkāpumu ieraksti, ja tādi ir.

Veselības dati:

- Informācija par veselības stāvokli (piemēram, alerģijas, hroniskas slimības), ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu bērna drošību vai pielāgotu mācību procesu.
- Dati par īpašām vajadzībām, ja bērnam nepieciešams papildu atbalsts izglītības procesā.

Sociāli ekonomiskie dati (atsevišķos gadījumos):

- Informācija par ģimenes ekonomisko stāvokli, ja tā ir nepieciešama, lai piešķirtu atlaides vai sociālo palīdzību.
- Dati par ģimenes sastāvu, ja tas attiecas uz bērna izglītības tiesību nodrošināšanu.

Multivides materiāli:

- Fotografijas vai video, kas uzņemti skolas pasākumos.
- Dokumentācija par bērna iesaistīšanos mācību vai ārpusklases aktivitātēs.

Datu valsts inspekcija

Kā izglītības iestāde apstrādā datus ikdienas darbā?

Klases žurnālu uzturēšana:

Skolas pedagogi regulāri reģistrē skolēnu mācību sasniegumus, apmeklējumu un uzvedības datus.

Informācija tiek uzkrāta, lai nodrošinātu mācību plānošanu un pārskatu sagatavošanu.

Elektroniskās dienasgrāmatas:

Skolēnu dati tiek ievadīti un uzglabāti elektroniskajās datu sistēmās, piemēram, e-klasē.

Vecāki var piekļūt informācijai par sava bērna sekmēm, nokavējumiem un uzvedību.

Mācību pasākumu organizēšana:

Skolas apstrādā datus, kas saistīti ar mācību plānošanu un pasākumiem, piemēram, informāciju par bērnu piedalīšanos olimpiādēs, konkursos vai ekskursijās.

Šajos gadījumos tiek vākti dati, kas nepieciešami, piemēram, saziņai ar vecākiem ārkārtas situācijās.

Komunikācija ar vecākiem:

Skola izmanto vecāku kontaktinformāciju, lai nosūtītu svarīgu informāciju, piemēram, par mācību procesa izmaiņām, vecāku sapulcēm vai bērna uzvedību.

Drošības nodrošināšana:

Informācija par bērna veselības stāvokli, alerģijām vai citām īpašām vajadzībām tiek apstrādāta, lai nodrošinātu viņa drošību mācību laikā vai ārpusstundu aktivitātēs.

Datu valsts inspekcija

Kādi dati tiek uzskatīti par īpaši aizsargājamiem?

Veselības dati:

- Informācija par bērna veselības stāvokli, kas ir nepieciešama, lai nodrošinātu drošu mācību vidi, piemēram, alerģijas, hroniskas slimības, īpašas veselības vajadzības.
- Dati par bērnu invaliditāti vai citām veselības problēmām, kas var ietekmēt viņa mācību procesu vai vajadzības.

Rasiski un etniski dati:

- Dati, kas attiecas uz izglītojamā etnisko izcelsmi vai tautību.
- Šādi dati tiek vākti tikai ar skaidru mērķi un, ievērojot likuma prasības.

Reliģiskie un filozofiskie uzskati:

- Dati, kas attiecas uz bērna reliģiskajiem vai filozofiskajiem uzskatiem, piemēram, informācija par to, vai bērns piedalās reliģiskajos pasākumos vai svētkos.

Dati par seksuālo orientāciju:

- Informācija par bērna seksuālo orientāciju, ja tas ir nepieciešams, piemēram, sniedzot īpašus atbalsta pakalpojumus vai nodrošinot drošu vidi bērniem, kuriem var būt īpašas vajadzības.

Datu valsts inspekcija

Vai izglītojamā dati ir jāatjaunina?

- **Izglītojamo dati jāatjaunina, ja tie kļūst novecojuši vai neprecīzi.**
- Saskaņā ar datu aizsardzības principiem, datu pārzinim jānodrošina, ka visi apstrādātie dati ir precīzi un atjaunoti. Ja skola vai izglītības iestāde uzzina, ka kādi dati (piemēram, kontaktinformācija, veselības dati) vairs nav aktuāli, tie ir jāatjaunina.
- **Piemēram:**
 - Ja izglītojamais maina dzīvesvietu, tad jaunā adrese jāievada skolas sistēmā.
 - Ja tiek konstatēta bērna veselības stāvokļa izmaiņa, par to jāinformē skola, lai pielāgotu atbalstu vai drošības pasākumus.
 - Datu atjaunināšana tiek veikta, lai nodrošinātu, ka apstrādātie dati ir aktuāli un piemēroti paredzētajiem mērķiem.

Datu valsts inspekcija

Piekrišana

Vai skolēns pats var sniegt piekrišanu savu personas datu apstrādei?

- Kad datu apstrāde tiek veikta uz piekrišanas pamata, piekrišanu sniedz pati persona. Tomēr, ja persona ir nepilngadīga, piekrišana tiks prasīta no vecākiem vai bērnu likumiskajiem pārstāvjiem. Jāņem gan vērā, ka, pieaugot bērna vecumam, skolai un vecākiem būtu jābūt ieinteresētiem arvien vairāk ņemt vērā bērna viedokli, īpaši situācijās, kad, piemēram, bērns nevēlas, lai tā dati tiktu apstrādāti. Tādējādi ļaut pašam šo piekrišanu atsaukt vai iebilst pret datu apstrādi. Tā tiek veicināta arī bērna patstāvība lemt par svarīgiem jautājumiem.

Vai piekrišanu par bērnu datu apstrādi jāsniedz abiem vai pietiek ar viena vecāka piekrišanu?

- Kamēr kādam no vecākiem nav noteiktas ierobežotas tiesības uz bērna aizbildnību un aprūpi, tikmēr gadījumos, kad nepieciešams sniegt piekrišanu, to var sniegt arī tikai viens no vecākiem. Ja vecākiem rodas domstarpības attiecībā uz lēmumu pieņemšanu par savu bērnu, tās risināmas bāriņtiesā.

Datu valsts inspekcija

Vai mācību olimpiāžu (skolas, pašvaldības vai valsts mēroga) rezultātus ir pieļaujams publicēt?

- Nemot vērā to, ka olimpiāžu organizēšanās mērķis ir ļaut izglītojamiem savstarpēji sacensties, un šādu sacensību rezultātu objektīva izvērtēšanā nevarētu notikt, ierobežojot rezultātu atklāšanu (t.sk. arī citiem dalībniekiem), ir pieļaujamā šādu rezultātu publicēšanā. Šāda kārtība arī ir noteikta MK noteikumos Nr. 384 «Mācību priekšmetu olimpiāžu organizēšanās noteikumi» attiecībā uz valsts olimpiāžu norisi, ko pēc analogijas varētu piemērot arī cita līmeņa olimpiādēm.
- Tomēr, publicējot rezultātus, jāievēro minimizācijas princips, proti, jānorada tikai nepieciešamā informācijā, piem., izglītojamā vārds, uzvārds, pārstāvētā skola un klase (vai klašu grupa).

Kā arī sporta sacensību rezultāti!

Datu valsts inspekcija

Vai ir pieļaujams izvietot klases/grupas telpā izglītību veicinošus sacensību rezultātus?

- Izglītības procesa ietvaros arī kontekstā ar personas datiem būtiski būtu saglabāt pozitīvo un vienlīdzības pieeju - veicināt labo un motivēt izaugsmei. Informācijas publiskošanai (klases/grupas ietvaros) būtu ieteicams noskaidrot vecāku un izglītojamo viedokli, un, ja iespējams, dot iespēju no salīdzinājuma izstaties vai tajā jau sākotnēji nepiedalīties. Pirms aktivitātes uzsākšanas būtu izvērtējams, vai tas veicinās vairāk pozitīvu, motivētu izaugsmi vai arī var radīt negatīvas sekas, raisot izglītojamiem skumjas vai atstumtības sajutu. Šāda veida rezultāti būtu izvietojami pēc iespējas izglītības iestādes telpās atbilstoši dalībnieku lokam.
- Ja dalībnieki ir visas izglītības iestādes izglītojamie, tad rezultāti varētu tikt izvietoti izglītības iestādes koplietošanas telpās, savukārt, ja dalībnieki ir konkrētas klases audzēkņi - konkrētas klases/grupas telpās, kur attiecīgie izglītojamie uzturas.

Datu valsts inspekcija

Vai vecāku sapulcēs ir pieļaujams apspriest konkrētu izglītojamo mācību vērtējumus vai uzvedību?

- Vecāku sapulcēs būtu jāizvairās bez attiecīga vecāka piekrišanas publiski apspriest konkrēta izglītojamā sekmes vai uzvedību. Šādu jautājumu apspriešana būtu jāveic individuālās pārrunās. Tomēr skolotāji var minēt mācību vērtējumus apkopotā jeb statistiskā veidā!

Vai izglītojamais var lemt pats par savu datu apstrādi ?

- Lai arī izglītojamā, kurš nav sasniedzis pilngadību, vārdā rīkojas tā vecāki, tomēr arī viņa viedoklis ir respektējams, pat ja tas atšķiras no vecāku izteiktā viedokļa. Īpaši gadījumos, ja izglītojamais vēlas ierobežot datu apstrādi, pretēji vecāku dotam rīkojumam (piem., vecākiem piekrītot atsevišķus datus padarīt publiskus, izglītojamam būtu jādod iespēja šo piekrišanu atsaukt vai iebilst). Izglītības iestādēm vajadzētu pēc iespējas iesaistīt izglītojamos lemsšanā par saviem datiem, izvērtējot viņu vecumu un briedumu (jo vecāks izglītojamais, jo vairāk ļaujot lemt par būtiskākiem ar viņa datu apstrādi saistītiem jautājumiem).

Vai vecāku saziņai ar skolotāju jānotiek “Whatsapp” lietotnē?

- Primārai saziņai starp vecākiem un skolotājiem, īpaši apstrādājot informāciju par katra skolēna attīstību un sekmēm, jānotiek drošos informācijas apmaiņas kanālos, piemēram, e-klases skolvadības sistēmā, e-pastā vai “aci pret aci”. Ārpusstundu saziņa par neformāliem, vispārīgiem jautājumiem var notikt starp vecākiem, piemēram, Whatsapp lietotnē, tostarp piesaistot arī skolotāju.
- Tomēr skola nevar likt pamata saziņu veikt šādā lietotnē, tāpat informāciju, kuru ir jāsaņem visiem vecākiem, būtu jāsniedz veidā, kas neradītu iespēju nenasniegt adresātu. Turklāt jābūt pārliecībai, ka visi vecāki ar šo informāciju ir iepazīstināti. Pedagogam ir jāpārliecina, ka personiska informācija par skolēnu, jo īpaši saistībā ar tā veselību, netiek sniegta, izmantojot kopējos saziņas “čatus”, kur to redz arī citi vecāki.

Vai izglītības iestāde drīkst savos sociālo tīklu profilos un tīmekļa vietnē publicēt skolēnu fotogrāfijas?

- **Izglītības iestādes var publicēt fotoattēlus no skolas pasākumiem, nodarbībām tiktāl, kamēr ir skaidri noteikts nolūks, piemēram, skolas (pašvaldības) budžeta izlietošanas atspoguļošana.**
- **Tomēr būtu jāizvairās no neglaimojošu fotogrāfiju publicēšanas un jāņem vērā bērnu vai vecāku lūgums šādas fotogrāfijas dzēst. Par šādu datu apstrādi skolām būtu jāinformē vecāki, tāpat kā par tiesībām ietekmēt datu apstrādi, ciktāl izglītības iestāde to var realizēt.**
- **Tāpat jāpiemin, ka tiesības publicēt bērnu fotogrāfijas būs pašai izglītības iestādei, bet ne skolotājam savā privātajā profilā.**

Datu valsts inspekcija

Vai izglītības iestāde drīkst savos sociālo tīklu profilos un tīmekļa vietnē publicēt skolēnu fotogrāfijas? – Sabiedrības intereses

- Pašvaldību izglītības iestādes, konkrētajā gadījumā datu apstrādes procesu var balstīt uz sabiedrības interesēm par izglītības iestādes organizētajiem pasākumiem.
- Skaidrojam, ka veicot izlaiduma apmeklētāju (absolventi, vecāki un citi viesi) datu apstrādi, lai izpildītu izglītības iestādei noteiktos uzdevumus, kurus veic sabiedrības interesēs, kā arī īstenojot izglītības iestādei likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras (izlaiduma organizēšana, diploma izsniegšana absolventiem, kas tiek īstenots saņemot finansējumu, piemēram, no pašvaldības), līdzīgi kā piemērojot leģitīmās intereses, izglītības iestādei ir jāveic interešu samērošana. Izglītības iestādei ir nepieciešams izvērtēt sabiedrības kopējo ieguvumu, piemēram, iespēju atskatīties par izlaiduma norises gaitu attiecībā pret izlaiduma apmeklētāju tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību (netikt publicētam izglītības iestādes sociālajos tīklos, tīmekļa vietnē vai vietējā pašvaldības avīzē). Tas nozīmē, ja sabiedrības kopējais ieguvums ir lielāks nekā iespējamais privātuma aizskārums izlaiduma apmeklētājiem, tad šāda datu apstrāde ir atļauta

Datu valsts inspekcija

Vai izglītības iestāde drīkst savos sociālo tīklu profilos un tīmekļa vietnē publicēt skolēnu fotogrāfijas? – Likumīgās intereses

- Privātās izglītības iestādes konkrētajā gadījumā datu apstrādes procesu var balstīt uz leģitīmajām interesēm.
- Skaidrojam, ka balstoties uz likumīgām interesēm, kad tiek pretnostādītas absolventu, vecāku, viesu u.c. izlaidumu apmeklētāju intereses uz privātumu un izglītības iestādes likumīgās intereses (piemēram, popularizēt izglītības iestādi), IR jāveic interešu līdzsvarošanas pārbaude (izglītības iestādes (kas ir pārzinis) un izlaiduma dalībnieku (kas ir datu subjekts) kā tiesiskais pamats datu apstrādei tiek izvēlēts Datu regulas 6.panta 1.punkta f) apakšpunkts) – interešu samērošana. Ar to saprotam, ka ir jāvērtē, kā plānotā personas datu apstrāde (fotografēšana, filmēšana un publicēšana) ietekmēs cilvēku. Tātad izglītības iestādes interesei ir jābūt daudz svarīgākai, nekā izlaiduma apmeklētājam radītajām negatīvām sekām un riskiem (ja tādi var rasties).
- Vienlaikus izlaiduma apmeklētājs (ja tā ir nepilngadīga persona, tad viņa likumiskais pārstāvis) ir jāinformē par šādu personas datu apstrādi

Datu valsts inspekcija

Vai izglītības iestāde drīkst savos sociālo tīklu profilos un tīmekļa vietnē publicēt skolēnu fotogrāfijas? – Piekrišana

- Izglītības iestādes publicē ierakstus ar absolventu fotogrāfijām, lai parādītu, ka šādi svētki ir svinēti un absolventi tiek celti godā.
- Personas piekrišana ir jebkura brīvi sniegta, konkrēta, apzināta un viennozīmīga norāde uz datu subjekta vēlmēm, ar kuru viņš paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības veidā sniedz piekrišanu savu (vai savu bērnu) personas datu apstrādei. Savukārt pilngadīgie absolventi paši var sniegt piekrišanu savai datu apstrādei šādos gadījumos.
- Tā kā līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā, lai veiktu bērnu personas datu apstrādi (fotografēšanu, filmēšanu), ir jāsaņem vecāku (bērnu likumisko pārstāvju) piekrišana.
- Kāpēc piekrišana kā tiesiskais pamats var būt nepiemērots konkrētajā gadījumā?

Datu valsts inspekcija

Datu apstrāde slēgtajās sociālo tīklu grupās. Privātās vajadzības

- *«Pirmsskolas izglītības iestādes grupiņas “Ābolīši” bērnu vecāki ir izveidojuši kopīgu WhatsApp čatu, kas kalpo kā ērts un efektīvs saziņas veids. Šajā slēgtajā grupā piekļuve ir tikai grupiņas bērnu vecākiem, un čatā tiek apspriesti aktuāli jautājumi – piemēram, naudas vākšanas organizēšana dāvanām, grupiņas ikdienas aktivitātes utt. Dažkārt arī tiek izteikta neapmierinātība ar bērnudārza personālu.»*
- **Lai saprastu, ka datu apstrāde slēgtā grupā nav Datu regulas tvērumā un tādējādi nav Datu valsts inspekcijas kompetencē, tiek izvērtēti šādi kritēriji:**
 - ❖ Personas dati tiek izplatīti ierobežotai kopienai (slēgta piekļuve, grupas administratora apstiprinājums). Piemēram, konkrēta zīmola automašīnu īpašniekiem un faniem izveidots slēgts forums, kurā dalībnieki apspriež sava vai interesējošā modeļa problēmas, plusus un pieredzi tā izmantošanā. Forumam iespējams piekļūt tikai reģistrētiem lietotājiem. Atsevišķi lietotāji savu lietotājvārdu izvēlējušies kā “vārds.uzvārds”.
 - ❖ Grupas dalībniekus savā starpā saista privāta vai mājsaimnieciska rakstura attiecības bez komerciāla nolūka (skolēnu vecāki, kolēģi, radi, draugi, kaimiņi, bijušie laulātie). *Piemēram, daudzdzīvokļu mājas kaimiņi ir izveidojuši kopīgu WhatsApp grupu, kurā apspriež nama aktualitātes.*

<https://www.dvi.gov.lv/lv/jaunums/dviskaidro-datu-apstrade-slegtajas-socialo-tiklu-grupas-privatas-vajadzibas>

Datu apstrāde sociālo tīklu grupās – kad piemērojama Datu regula?

- *Piemērs. «Datiņu vidusskola izveidojusi un kā saziņas kanālu starp skolu un bērnu vecākiem noteikusi WhatsApp grupu, kuras dalībnieki ir skolas vadība, pedagogi un visu klašu skolēnu vecāki. Grupa ir radīta ar mērķi informēt par būtiskākajām norisēm skolā, kā arī lai noskaidrotu vecāku viedokli par norisēm iestādē (piemēram, grupā organizējot aptaujas). Grupā tiek apstrādāti vecāku, pedagogu, kā arī skolēnu dati.»*
- **Grupa saistīta ar komerciālu darbību vai profesionālām attiecībām, neierobežota piekļuve grupai?**
- Dažādas sociālo tīklu grupas tiek veidotas ne tikai personiskai saziņai (piemēram, domu un informācijas apmaiņai domubiedru starpā vai starp ģimenēm, radiem, draugiem), bet arī saziņai, kas saistīta ar kādu pakalpojumu sniegšanu, nodrošinot ātru un vienlaicīgu saziņu ar vairākiem pakalpojumu saņēmējiem. Datu apstrāde grupā, kas notiek organizācijas profesionālās darbības ietvaros, netiek uzskatīta par personisku vai privātu saziņu. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad datus grupā apstrādā organizācijas darbinieki. Šādā situācijā datu apstrādei ir piemērojamas Datu regulas prasības.

Datu valsts inspekcija

“Izlaidumu laiks - kas jāņem vērā, fotografējot vai filmējot?”

- Situācijās, kad vecāki publicē savu bērnu fotogrāfijas, draugi savu draugu, u.tml., šāda datu apstrāde Datu regulas izpratnē tiek veikta privātām un mājsaimniecības vajadzībām. Tas nozīmē, ja iegūtos fotoattēlus neplānojat rādīt tālāk par privāto saraksti vai šauram draugu lokam sociālajos tīklos personiskos nolūkos, ierobežojot iespēju kādam dalīties ar fotoattēliem, tad minētās darbības ar fotoattēliem neiekļaujas Datu regulas tvērumā.
- Tomēr vienmēr ir jāpadomā arī par “svešinieku” - ģimenei vai draugu lokam nepietuvinātu personu tiesībām uz privātumu. Jāievēro, ka, kaut arī persona ir ieradusies pasākumā, tā var nevēlēties, lai pasākuma apmeklēšana tiek parādīta publiskajā vidē

Datu valsts inspekcija

Videonovērošana

- **Tiesiskais pamats**

Regulas 6.panta 1.punkta f) apakšpunktu (leģitīmās intereses) nepiemēro apstrādei, ko veic publiskas iestādes, pildot savus uzdevumus.

- **Valsts iestādēm**

Regulas 6.panta 1.punkta c) apakšpunkts (juridisks pienākums)

Regulas 6.panta 1.punkta e) apakšpunkts (sabiedrības intereses)

Datu valsts inspekcija

Videonovērošana

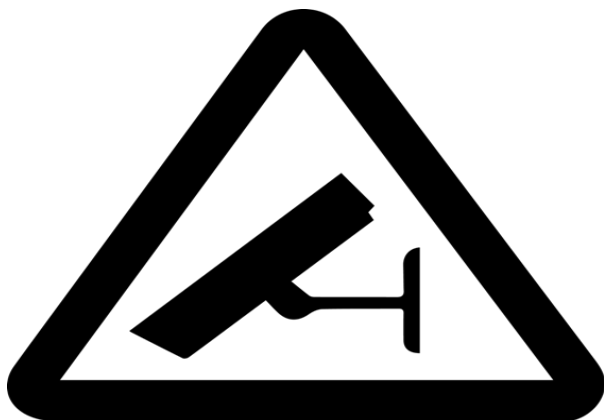
- Minimizācijas princips
- Nolūka ierobežojums
- Glabāšanas ierobežojums
- Integritāte un konfidencialitāte
- Pārredzamība

Datu valsts inspekcija

Datu subjektam sniedzamā informācija

VIDEONOVĒROŠANA

Mērķis: Noziedzīgu nodarījumu novēršana un atklāšana saistībā ar īpašuma aizsardzību

Pārzinis: (uzņēmuma nosaukums)

Juridiskā adrese: (adrese)

**Kontaktinformācija:
(piemēram: e-pasts)**

VIDEONOVĒROŠANA

Mērķis: Noziedzīgu nodarījumu novēršana un atklāšana saistībā ar īpašuma aizsardzību

Pārzinis: (uzņēmuma nosaukums)

Tiesiskais pamats:

Legitīmās intereses:

Datu aizsardzības speciālists:

Datu saņēmēji:

Datu nodošana uz trešo valsti:

Juridiskā adrese: (adrese)

Datu valsts inspekcija

Datu aizsardzības speciālists

- Obligāts nosacījums publiskām iestādēm un struktūrām, izņemot tiesas, tām pildot savus uzdevumus
- Profesionālā kvalifikācija, jo īpaši speciālas zināšanas datu aizsardzības tiesību un prakses jomā, kā arī spēja pildīt uzdevumus;
- Speciālists ir tieši atbildīgs pārziņa un augstākās vadības priekšā;
- Pārziņa un tā darbinieku informēšana un konsultēšana datu aizsardzības jautājumos;
- Precīzi atrunāts Vispārējās datu aizsardzības regulas 4. iedaļā

Datu valsts inspekcija

Datu aizsardzības speciālists

- Obligāts nosacījums publiskām iestādēm un struktūrām, izņemot tiesas, tām pildot savus uzdevumus
- Profesionālā kvalifikācija, jo īpaši speciālas zināšanas datu aizsardzības tiesību un prakses jomā, kā arī spēja pildīt uzdevumus;
- Speciālists ir tieši atbildīgs pārziņa un augstākās vadības priekšā;
- Pārziņa un tā darbinieku informēšana un konsultēšana datu aizsardzības jautājumos;
- Precīzi atrunāts Vispārējās datu aizsardzības regulas 4. iedaļā

Datu valsts inspekcija

Datu aizsardzības speciālists

- Vēl viens papildus līdzeklis, kā uzņēmējam parādīt rūpes par personas datu aizsardzību;
- Obligāts nosacījums publiskām iestādēm un struktūrām, izņemot tiesas, tām pildot savus uzdevumus
- Profesionālā kvalifikācija, jo īpaši speciālas zināšanas datu aizsardzības tiesību un prakses jomā, kā arī spēja pildīt uzdevumus;
- Speciālists ir tieši atbildīgs pārziņa un augstākās vadības priekšā;
- Pārziņa un tā darbinieku informēšana un konsultēšana datu aizsardzības jautājumos;
- Precīzi atrunāts Vispārējās datu aizsardzības regulas 4. iedaļā

Datu valsts inspekcija

- Nevar sodīt par savu uzdevumu izpildi;
- Sods var būt arī jebkādi draudi;
- Var atlaist par rupjiem pārkāpumiem, kas nav saistīti ar amata uzdevumu izpildi;
- Kontrakta stabilitāte;
- Interesešu konflikts;

Tiek rekomendēts noteikt:

- Pozīcijas, kas nav savietojamas ar speciālista amatu;
- Iekšējo noteikumu izstrāde, kas ļauj novērst interesešu konfliktu;
- Skaidrot, kas ir interesešu konflikts;

Datu subjekta tiesības

Pārredzamība uzliek datu pārziņiem trīskāršus pienākumus, ciktāl tas attiecas uz datu subjektu tiesībām saskaņā ar Regulu:

- sniegt datu subjektiem informāciju par viņu tiesībām (kā prasīts 13. panta 2. punkta b) apakšpunktā un 14. panta 2. punkta c) apakšpunktā);
- ievērot pārredzamības principu (t. i., attiecībā uz saziņas kvalitāti, kā noteikts 12. panta 1. punktā), sazinoties ar datu subjektiem saistībā ar viņu tiesībām saskaņā ar 15.-22. pantu un 34. pantu; un
- veicināt datu subjektu tiesību īstenošanu saskaņā ar 15.-22. pantu.

Tehniskās un organizatoriskās prasības - drošība

- 24. pants (Pārziņa atbildība)

pārzinis īsteno atbilstošus tehniskus un organizatoriskus pasākumus, kas ir paredzēti, lai īstenotu datu aizsardzības principus un lai apstrādē integrētu vajadzīgās garantijas nolūkā izpildīt prasības un aizsargāt datu subjektu tiesības un brīvības

Tehniskās un organizatoriskās prasības - drošība

- 25. pants (Integrēta datu aizsardzība un datu aizsardzība pēc noklusējuma)

[..] pārzinis gan apstrādes līdzekļu noteikšanas, gan pašas apstrādes laikā īsteno atbilstošus tehniskus un organizatoriskus pasākumus, piemēram, pseidonimizāciju, kas ir paredzēti, lai efektīvi īstenotu datu aizsardzības principus,

- 32. pants (Apstrādes drošība)

[..] pārzinis un apstrādātājs īsteno atbilstīgus tehniskus un organizatoriskus pasākumus, lai nodrošinātu tādu drošības līmeni, kas atbilst riskam

Tehniskās un organizatoriskās prasības. Piemēri

Riska analīze — novērtē riskus persondatu drošībai, ņemot vērā ietekmi uz indivīdu tiesībām, un novērš konstatētos riskus.

Integrēta drošība — apsver drošības prasības pēc iespējas agrīnākā sistēmas projektēšanas un izstrādes posmā un pastāvīgi integrē un veic attiecīgus testus.

Uzturēšana — regulāri pārskata un testē programmatūru, aparatūru, sistēmas un pakalpojumus, utt., lai atklātu apstrādes atbalsta sistēmu vājās vietas.

Piekļuves kontroles pārvaldība — tikai pilnvarotajiem darbiniekiem, kuriem tas vajadzīgs, vajadzētu būt piekļuvei persondatiem, kas nepieciešami viņu apstrādes uzdevumu veikšanai, un pārzinim būtu jānošķir pilnvarotā personāla piekļuves tiesības.

Tehniskās un organizatoriskās prasības. Piemēri

Droša pārsūtīšana — datu pārsūtīšana ir aizsargāta pret nesankcionētu un nejaušu piekļuvi un izmaiņām.

Droša glabāšana — datu glabāšana ir aizsargāta pret nesankcionētu piekļuvi un izmaiņām. Procedūras, lai novērtētu centralizētas vai decentralizētas glabāšanas risku un to, uz kādām persondatu kategorijām tas attiecas.

Rezerves kopijas/žurnāli — uztur rezerves kopijas un žurnālus, ciktāl tas nepieciešams informācijas drošībai, izmanto revīzijas takas un notikumu uzraudzību parastas drošības kontroles veidā.

Incidentu pārvaldība — pārzinim būtu jāievieš procedūras pārkāpumu un incidentu risināšanai, lai apstrādes sistēmu padarītu stabilāku. Tas ietver paziņošanas procedūras, piemēram, paziņošanas (uzraudzības iestādei) un informācijas (datu subjektiem) pārvaldību.

Datu valsts inspekcija

Biežāk pieļautie pārkāpumi / sūdzības

- Neatbilstoša piekrišana
- Nepareiza tiesiskā pamata izvēle
- Videonovērošana
- Datu subjektu tiesības
- Sociālie tīkli

Datu valsts inspekcija

Jautājumi

veselība

- Kā pareizi būtu jānotiek psihologa, logopēda un speciālā pedagoga izvērtējuma nodošana vecākiem? Vai izvērtējumus var nodot caur grupas pedagogu vienojoties ar vecāku?
- Tiesiskais pamats personām kas sniedz interešu izglītības pakalpojumus iegūt ziņas par bērna veselības stāvokli (uzrādīt ārsta zīmi pēc slimības).
- Informācijas izpaušana par izglītojamo. Pedagogu rīcībā informācija par, piemēram, bērna diagnozi, tiek apspriests ar klases biedru vecākiem, tie nodod informāciju tālāk citiem vecākiem. Tiek apspriests vecāku čatos, sapulcēs.

Jautājumi (videonovērošana)

- Kādās vietās izglītības iestādē drīkst izvietot novērošanas kameras, vai šādā veidā iestādes vadība drīkst kontrolēt darbiniekus un audzēkņus? (piemēram tualetēs, klasēs, bērnudārza grupiņās)
- slepena filmēšana/audio, kad to veic izglītojamais.
- Izglītības iestāžu veiktā personas datu apstrāde foto/video veidā (Piemēram, klases (bērnudārza grupas) audzinātājās tiesības fotografēt un klases (grupas) čatā sūtīt bildes, iestādes (audzinātājas,) tiesības publicēt bildes).
- Fotografēšana/filmēšana izglītības iestādēs (gan kad to dara vecāki, gan izglītojamie);

Datu valsts inspekcija

Jautājumi

- Izglītojamo fotografēšana, publicēšana – vai piemēro piekrišanu?
- Kā nodrošināt to bērnu, kuru vecāki nepiekrīt šādai apstrādei, tiesības saņemt interešu izglītību utt.
- Informācijas nodošana no pedagogiem vecākiem kopumā - vai var izmantot kopējos čatus (kādi nosacījumi) vai labāk individuāli nodot informāciju (kādi labākie kanāli šim).
- izglītojamo aptauju veikšana (kāds tiesiskais pamats, vai vajag vecāku piekrišanu);
- Vai izglītības iestāde var prasīt ārsta izziņu, ja bērns nebija skolā tikai vienu dienu.

Paldies par uzmanību!

